

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. IV. An Viro restituenda sit Uxor, quæ sponte sua recessit ab illo, sed
agenti possessorio recuperandæ opponit Adulterium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

ibi: si annum quartumdecimum tua per-
egisti atatis: in beneficialibus & aliis
spiritualibus, necnon & dependentibus ab
eisdem, ac si major 25. annis existeres: ad
agendum, & defendendum, per te, vel per
procuratorem, quem ad hoc constituendum
decreveris, admitti debebis.

1248. Deducitur 2. quod Liberi hominis pos-
fesso acquiri non possit absque titulo; per
quem jus in eum, ac personalis obligatio
acquiratur, ut videlicet fiat servus, Conjux:
Religiosus; ita tradit gloss. hic V. Commo-
do, & sumitur ex L. *Universas* 30. ff. de
acquirend. possess. ubi dicitur, quod locum
Sacrum possidere non possumus, tametsi
eum, ut privatum, teneamus, sicuti nec
hominem liberum, & L. *cum heredes* 23.
§. ult. ff. eod. si quis sine herede hominem li-
berum, eum non possidebit, consequenter
non potest aliquis petere restitutionem
hominis liberi; sed intentionem suam
fundare debet in obligatione personali ex
precedente aliquo titulo, ut quia iusto
bello captus est, à me emptus, Matrimo-
nii vinculo, aut Ordinis professione vo-
luntaria adstrictus.

§. IV.

An Viro restituenda sit Uxor, que
sponte sua recessit ab illo, sed agenti
possessorio recuperande opponit Adul-
terium?

1249. Hanc quæstionem proponit Sanchez.
l. 10. Matr. D. 12. n. 10. nimirum,
an quoad cohabitationem liceat conjugi
innocenti propria autoritate divertere
ab adultero, ita, ut adulter restitutionem
minimè petere possit? Hac in re acrem
difficultatem ingerunt c. *Significasti*, & c.
Porro, de divort. quæ secum pugnare vi-
dentur. Nam c. *Significasti*, ibi: Si no-
torium est mulierem ipsam Adulterium
commisisse, ad eam recipiendam præfatus
Vir cogi non debet: at in c. *Porro*, ibi: Et-
iamsi parentela esset publica, & notoria,
absque iudicio Ecclesie ab ea separari non
potuit. Nam ex isto habetur, non esse
licitum divertere absque Ecclesie senten-
tia, ob notoriam consanguinitatem; ex
illo autem habetur, esse licitum propter

notorium Adulterium posse dimitti con-
jugem Reum, absque spe restitutionis.
Sed prætermisissis aliorum opinionibus.
Resp. 1. in casu proposito, conjugem agen-
tem possessorio recuperande ante omnia
esse restituendum, non obstante exce-
ptione commissi Adulterii per alterum,
quando alterum oppositum non est noto-
rium, sed occultum; ita Sanchez n. 14.
Nam petitio restitutionis privilegiata est,
ut ante restitutionem factam agens posses-
sorio unde vi non teneatur respondere
spoliatori, nec iste audiendus sit, ex c. *fin.*
de ord. cognit. Constat præterea ex c. *in*
literis 5. h. t. ubi dicitur, quod petens re-
stitutionem beneficii, ante cognitionem
de exceptione institutionis non canonici-
cæ, audiendus sit, c. *Licet* 1. eod. quod
ante restitutionem non sit audiendus Re-
us, licet opponat exceptionem proprieta-
tis, c. *Conquerente* 7. eod. quod spoliatus
etiam à Iudice, juris ordine prætermisso,
ante omnia restituatur, c. *ex conquestione*.
10. ubi Actore procedente petitorio, &
Reo super eadem re deducente possessorio,
proceditur in solo possessorio, suspen-
so petitorio.

Difficultas est, an in hoc casu restituo
quoad omnia facienda sit? negant ali-
qui apud Sanchez cit. n. 15. limitantes
restitutionem quoad thorum, & copu-
lam, seu debitum conjugale; sed contra-
rium dicendum est; quia licet in c. *Li-
deras* 13. h. t. ista limitatio procedat, quan-
do agenti unde vi opponitur impedi-
mentum consanguinitatis in gradu vel in-
dispensabili, vel non solito dispensari, &
in continenti offeruntur probationes pa-
ratae, ut diximus n. 1229. id tamen lo-
cum in præsentem non habet. Ibi enim
propterea fit, quod objecto impedimento
dirimente sit dubium de nullitate matri-
monii, & consequenter periculum pecca-
ti, si mulier restitueretur etiam quoad de-
bitum conjugale: hoc autem periculum
peccati in præsentem non est, cum ex neu-
tra parte controvertatur valor matrimonii,
sicut quando opponitur exceptio consan-
guinitatis, vel alterius impedimenti diri-
mentis; ergo.

Hæc porro conclusio, quod Conjux
petens restitutionem alterius quoad coha-
bitationem, & reliqua obsequia conjuga-
lia, restituendus sit ante omnia, etiamsi

alter illi opponat Adulterium, sed occultum, procedit etiam in casu, quo Reus, seu oppositor Adulterii offert paratas probationes; sic Covar. 4. decret. 2. p. c. 7. §. 5. n. 12. & complures alii. Ratio est 1. ex c. Literas 13. h. t. ubi non obstantibus probationibus in continenti oblatis restituitur conjunx spoliatus quoad habitationem, & reliqua omnia, demptâ carnali copulâ, in qua sola subest periculum peccati; ergo cum in præsentem id periculum non sit, restituendus est omnino conjunx. Spoliator enim semper delinquit, donec restituat: & ideò nisi purget delictum, restituendo, non debet audiri circa proprietatem, c. Frequens, de restit. spoliat. in 6. præsertim, cum in spoliantis odium, hoc spoliati privilegium, inducitur sit, ut statim restitutio fiat, ut tradit Menoch. de recuperand. possess. remed. 1. c. 1. n. 38.

1252. Difficultas est, an idem procedat in dato casu, si ex restitutione facta in ordine ad carnale debitum, sequeretur alteri damnum irreparabile? puta si Vir, qui non obstante exceptione Adulterii ab Uxore commissi, adulteræ restitutus ad carnale debitum, fieret bigamus ea bigamiæ specie, quam ante non contraxerat? Respondet Sanchez cit. etiam in hoc casu restitutionem esse differendam quoad carnale commercium (nam exinde sequeretur illud irreparabile damnum) non quoad alia; si probationes in continenti offerantur paratæ; sicut diximus, restitutionem fieri quoad alia, sed non quoad copulam, quando agenti possessorio recuperandæ objicitur impedimentum dirimens, & offeruntur in continenti paratæ probationes.

1253. Hactenus diximus de casu, quo Conjugi agenti possessorio recuperanda ab altero objicitur Adulterium, non notorium; & diximus in tali casu per istam exceptionem non impediri restitutionem, etiam quoad omnia, excepto casu, quo ei, qui restituitur, ex restitutione etiam quoad thori cohabitationem, sequeretur irreparabile damnum, & probationes paratæ offeruntur: quæstio nunc est, an saltem tunc impediatur restitutio, quando agenti recuperanda objicitur adulterium notorium? Resp. non impediri, nisi sit ita notorium, ut nulla profus ter-

giverfatione celare possit, nullusque infamiationi sit locus; duo continet hæc responsio; primum est, impediri restitutionem suppositâ jam præmissâ notorietate; secundum, non impediri, ubi est defectus illius notorietatis.

Ante probat. exemplis aliquot ostendunt Authores, quando Adulterium censetur ita notorium, ut nullâ tergiverfatione celari possit, nullusque locus sit infamiationi; primum est, quando conjunx publicè moratur cum adulterante; sic Innocent. in c. Significasti, de divort. 2. quando est notorium facti permanentis, ut si extent filii notoriè ex adulterio congressu habiti. 3. quando conjunx est convictus per sententiam de Adulterio, vel si in judicio conjunx fassus sit sponte Adulterium; Gloss. Covarr. Major. Palud. Tabiena, Palac. Grassis, Lud. Lop. vel si conjunx rediens inveniat Uxorem prostitutam in lupanari; sic plures DD. apud Sanchez cit. n. 13. Videtur tamen nondum etiam per istos casus, seu exempla sufficienter probata notorietas Adulterii, in ordine ad vim divortii, & negandi restitutionem; hujus ratio videtur ex eo summi, quòd requiratur tanta notorietas, ut adultero nullus sit locus tergiverfationi, vel infamiationi, hoc est justæ defensionis contra Adulterium objectum quoad vim inducendi divortium, & negandi restitutionem; at esto etiam partis adulteræ spontaneâ confessione constet de Adulterio à se commissio; potest tamen adultero esse locus justè tergiverfandi, ostendendo in casu commissi à se Adulterii non esse locum capitulo Significasti. 4. de divort. sumptâ probatione ex c. discretionem. 6. de eo, qui cognovit, ubi c. Significasti, quoad vim inducendi divortium ex adulterio expressè limitatur, ibi non tamen semper (propter causam fornicationis) vel Uxor Virum, vel Vir dimittere potest Uxorem; de quo casu expressè egimus lib. 4. à n. 2424. & seqq. his præmissis:

Ratio primæ partis in n. 1253. datæ responsionis est; quia, ubi plenè notorium est Adulterium, in quantum inducitur divortii, conjunx innocens ipso jure notoriè deobligatur à cohabitatione adulteri, consequenter cum notoria ju-

stitia

stitia illi negat restitutionem cohabitatio-
nis; unde Reus nullo gaudet titulo agen-
di ad recuperandam ejus possessionem ti-
tulo spoliationis injustæ; ratio secundæ
est; quia quamdiu Adulterium, ut indu-
ctivum divortii, non est ita notorium, ut
agenti ad restitutionem adimat omnem
tergiversationem, vel inficiationem, pe-
titiõ ejus retinet privilegium jure commu-
ni spoliatis concessum, ut spoliatus ante
omnia restituatur; spoliator prius non au-
diatur; & spoliatus huic respondere non
cogatur per c. *fin. de ord. cognit.*

1256. Ex hoc etiam respondetur ad c. *Signi-
ficasti, & c. porro, de quibus supr. num.
1249.* Nam, quando in c. *Significasti*
dicitur, si notorium est, mulierem ipsam
adulterium commisisse, ad eam recipi-
endam Virum cogi non debere; intelli-
gitur, si sit *plenè* notorium, prout expo-
suimus *num. 1254. notorietatem* ad hunc
effectum requisitam; & quando in c.
Porro dicitur, etiam si parentela esset pu-
blica, & notoria, absque judicio Eccle-
siæ ab altero separari non potuisse, intel-
ligitur, si non sit *plenè notorium* impedi-
mentum parentelæ; quæ inter se non pu-
gnant. Accedit, quod ea capitula agant
de diversis casibus; illud nimirum de di-
vortio solum *quoad tectum, & lectum,*
manente tamen vinculo Conjugii; istud
autem de divortio vinculi ipsius, etiam
conjugalis; de quibus *V. lib. 4. à numer.
1516.*

§. V.

*An in causa matrimoniali agenti peti-
torio, possit opponi possessorium
recuperanda?*

1257. CASUS iste habetur in c. *Ex conquestio-
ne 10. h. t.* Caius miles Barbaram
in Uxorem duxit, & filiam procreavit;
postea eam sine Ecclesiæ judicio repulit,
& literas à Papa impetravit ad Judices de-
legatos, ut cognoscant, remota appella-
tione, super impedimento Consanguini-
tatis; sed mulier, priusquam à Judicibus
citaretur, virum restitui sibi petiit ab Epi-
scopo Ordinario, postea verò citata à de-

legatis, modo per se comparens, modo
per Procuratorem, ante & post litem con-
testationem, virum sibi restitui postula-
vit, cum autem Judices negatâ restitutio-
ne (quod fieri non debebat) in causa prin-
cipali procedere vellent, illa ad Sedem
Apostolicam appellavit. His cognitis
mandavit Lucius III. si ita est, ut mulieri
vir restituatur, & quæ post appellationem
acta sunt, in irritum revocentur, postea
super matrimonii impedimento cogno-
scatur, ac definiatur.

1258. Ex hoc casu habetur, quod tamen si u-
nus Conjugum alterum à se repellat titulo
impedimenti dirimentis, quo stante ma-
trimonium nulliter contractum asserat;
alterum tamen ab eo rejectum, si judicio
possessorio *recuperanda* perat ab Ordina-
rio restitui, audiendam, dilato petitorio.
Licet enim Caius in hoc casu, rejectâ Ux-
ore, propter latens impedimentum, con-
sequenter nullitatem matrimonii, obti-
nuerit rescriptum justitiæ ad Judices dele-
gatos, qui, *etiam appellatione remota,*
cognoscere super objecto impedi-
mento; quia tamen Uxor petiit contra factam
spoliationem restitui, causâ petendi legiti-
mè probatâ; Lucius III. mandavit, su-
spenso petitorio, Virum Mulieri restitui,
ut colligitur ex casu; quo habetur, si Ma-
ritus ejiciens Uxorem contra matrimoni-
um agat propter impedimentum diri-
mens, Uxorem ante & post litem contesta-
tam per modum actionis, petendo resti-
tutionem, suspendere posse judicium, ita
ut prius super possessorio cognoscendum
sit, ad Uxoris ejectæ restitutionem; ita
Innocent. hic *num. 1. Panormit. num. 7.*
contra gloss. *V. ante.* Nam alioquin da-
retur occasio, seu stimulus spoliandi; si
spoliator agendo in petitorio, probando-
quæ intentionem, possessorium *recupe-
randa* à se remove re posset; confirmat-
ur ex c. *Pastoral. 5. de causa possessio-
nis.*

1259. Et notandum, hanc doctrinam locum
habere non tantum in causis matrimonia-
libus; sed etiam in aliis, quibus agitur
de jure incorporali, quod Conventus
petitorio, tentare possit possessorium *re-
cuperanda*, ita, ut suspenso petitorio, hoc
prius expediatur: pone in exemplo, Ca-
pitulum agere contra Titium Clericum
actio-